

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/78/77/96

ZAUFANIE DO POLITYKÓW W MAJU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatni miesiąc nie przyniósł wielkich zmian w społecznym postrzeganiu czołowych postaci życia publicznego. Poza kontynuacją różnych wątków związanych ze sprawą Józefa Oleksego oraz upadkiem finansowym Stoczni Gdańskiej i wynikającymi stąd strajkami pracowników, w życiu politycznym kraju nie zaszło wiele znaczących wydarzeń. Przełom kwietnia i maja upłynął raczej spokojnie, choć wyraźnemu osłabieniu uległy niektóre służby państwowe, ponieważ z powodów politycznych ujawniono szereg tajemnic państwowych. Wydaje się jednak, że oznaki diagnozowanego przez wielu polityków kryzysu struktur państwa nie pojawiły się jeszcze w świadomości społecznej.

ZAUFIANIE I NIEUFIŃNOŚĆ DO POLITYKÓW

Liderem rankingu polityków cieszącym się największym społecznym zaufaniem pozostaje Jacek Kuroń¹, któremu ufa trzy czwarte badanych. Drugą pozycję - podobnie jak w kwietniu - zajmuje marszałek Sejmu Józef Zych. W ciągu ostatniego miesiąca notowania obu polityków nie uległy zmianie.

Po raz pierwszy od czasu objęcia najwyższych urzędów w państwie przez Aleksandra Kwaśniewskiego i Włodzimierza Cimoszewicza odnotowaliśmy niewielki spadek zaufania do prezydenta (o 4 punkty procentowe) i premiera (o 3 punkty). Nadal jednak zaliczają się oni do pierwszej czwórki polityków darzonych największym zaufaniem społecznym.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (72) zrealizowano w dniach 9-13 maja ‘96 na 1152-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1. Stosunek do polityków w maju '96

w procentach

Politycy	Zaufanie	Nieufność	Obojętność	Nieznajomość	Średnia ocen
Jacek Kuroń	75	10	13	1	2.0
Józef Zych	73	4	12	10	2.6
Aleksander Kwaśniewski	64	21	14	0	1.5
Włodzimierz Cimoszewicz	62	19	16	1	1.3
Waldemar Pawlak	51	23	23	2	0.6
Aleksander Małachowski	47	12	19	21	1.4
Wiesław Walendziak	45	12	23	18	1.1
Hanna Gronkiewicz -Waltz	45	27	22	4	0.4
Jan Olszewski	45	24	22	7	0.6
Grzegorz Kołodko	44	34	15	6	-0.1
Lech Wałęsa	39	40	20	0	-0.3
Leszek Balcerowicz	39	33	20	7	0.0
Dariusz Rosati	39	7	17	35	1.2
Marian Krzaklewski	38	30	19	11	0.1
Adam Strzembosz	37	8	20	33	1.1
Władysław Bartoszewski	36	13	19	30	1.0
Józef Oleksy	34	41	22	1	-0.6
Leszek Miller	32	29	23	15	-0.3
Ryszard Bugaj	30	20	25	24	0.2
Andrzej Milczanowski	29	28	20	21	-0.3
Ewa Spychalska	27	18	20	34	0.1
Wiesław Kaczmarek	25	21	17	36	-0.3
Adam Struzik	23	10	19	47	0.5
Zbigniew Siemiątkowski	21	20	15	43	-0.4
Roman Jagieliński	18	11	15	54	0.3
Maciej Jankowski	17	14	15	54	0.0
Jerzy J. Wiatr	12	23	15	50	-1.3
Mirosław Pietrewicz	8	6	16	69	0.1

Tabela 2

Politycy	Odsetki deklarujących zaufanie (według terminów badań)															
	'94			'95									'96			
	X	XI	XII	I	II	III	IV	VI	VIII	X	XI	XII	I	II	IV	V
L. Balcerowicz	39	41	40	43	41	45	40	39	34	31	35	40	43	47	42	39
W. Bartoszewski	--	--	--	--	--	--	24	34	34	29	35	48	--	43	37	36
R. Bugaj	33	32	33	35	37	39	43	39	31	29	33	33	38	37	39	30
W. Cimoszewicz	45	45	45	42	44	46	--	--	--	--	--	--	44	57	65	62
H. Gronkiewicz-Waltz	--	--	--	--	--	53	57	64	57	52	49	38	45	44	49	45
R. Jagieliński	--	--	--	--	--	--	9	10	10	14	14	15	17	18	18	18
M. Jankowski	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	17
W. Kaczmarek	17	17	--	--	--	--	--	15	14	12	15	26	23	25	22	25
G. Kołodko	36	38	32	38	44	40	40	43	41	39	43	43	53	55	41	44
M. Krzaklewski	41	43	39	42	41	42	47	46	41	37	38	41	40	41	40	38
J. Kuroń	72	75	76	81	78	81	77	69	70	66	82	82	82	79	76	75
A. Kwaśniewski	56	57	56	55	58	59	59	57	50	52	58	56	68	68	68	64
A. Małachowski	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	53	49	47
A. Milczanowski	--	--	--	--	--	--	36	39	31	25	27	34	31	30	30	29
L. Miller	33	33	30	31	32	39	37	40	36	32	37	34	35	37	33	32
J. Oleksy	54	53	54	59	60	68	72	60	58	53	59	61	46	46	30	34
J. Olszewski	--	--	27	28	26	33	34	36	37	37	52	54	50	48	46	45
W. Pawlak	62	63	57	55	48	53	44	48	43	43	46	43	52	51	49	51
M. Pietrewicz	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	9	8
D. Rosati	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	34	39
Z. Siemiątkowski	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	22	21
E. Szychalska	34	31	32	28	28	28	25	27	22	16	17	20	18	22	22	27
A. Struzik	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	22	28	24	23
A. Strzembosz	--	--	--	22	31	31	38	40	32	--	--	--	38	40	43	37
W. Walendziak	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	53	45
L. Wałęsa	31	30	37	34	34	39	35	36	34	41	57	51	42	44	43	39
J. Wiatr	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	12	12
J. Zych	--	--	30	--	39	49	49	57	45	48	54	59	69	74	73	73

W ciągu ostatniego miesiąca poprawiły się nieco notowania kilku polityków związanych z obecną koalicją rządzącą. Wzrosło (o 5 punktów procentowych) zaufanie do ministra spraw zagranicznych Dariusza Rosatiego. Na poprawę wizerunku szefa MSZ mogło mieć wpływ jego częstsze pojawianie się w mediach, w związku z kolejnymi wizytami międzynarodowymi (m.in. w USA), czy też reprezentowanie kraju na zorganizowanych w dowództwie wojskowym Sojuszu Północnoatlantyckiego „Polskich dniach w NATO” oraz ważne i żywo komentowane w prasie wystąpienie Dariusza Rosatiego na forum parlamentu dotyczące polskiej polityki zagranicznej. Wzrostu zaufania do ministra nie należy natomiast wiązać z reakcjami polskiego MSZ na wydalenie Mariana Krzaklewskiego z Białorusi, jako że sondaż zrealizowano przed tymi wydarzeniami.

Od ostatniego badania wzrosło (o 5 punktów procentowych) zaufanie do szefowej OPZZ Ewy Spychalskiej. Być może miało na to wpływ sfinalizowanie - po wielu latach prawnych przepychanek - ugody z NSZZ „Solidarność” w sprawie zwrotu temu związkowi połowy majątku odebranego w czasie stanu wojennego.

Po odnotowanym w ubiegłym miesiącu znacznym spadku zaufania, nieco poprawiły się w maju oceny przewodniczącego SdRP Józefa Oleksego (wzrost zaufania o 4 punkty procentowe i spadek nieufności o 3 punkty). Nadal jednak odsetek badanych nie ufających byłemu premierowi (41%) przewyższa odsetek darzących go zaufaniem (34%).

Od kwietnia najbardziej pogorszyły się oceny Ryszarda Bugaja (spadek zaufania o 9 punktów procentowych). Trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, co mogło być przyczyną tak wyraźnego spadku popularności. Być może pojawianie się tego polityka w kontekście silnie dzielącej społeczeństwo tzw. sprawy Oleksego odbija się niekorzystnie na jego wizerunku. W środkach masowego przekazu lider UP występował ostatnio niemal wyłącznie w roli wiceprzewodniczącego sejmowej komisji badającej zgodność z prawem działań UOP. Z drugiej jednak strony taką interpretację osłabia odnotowany w maju, niewielki wprawdzie, spadek znajomości tego polityka.

Z całą pewnością można natomiast stwierdzić, że tzw. sprawa Oleksego i często pojawiające się ataki na pracę służb specjalnych niekorzystnie odbiły się na wizerunku Andrzeja Milczanowskiego. Zaufanie do niego utrzymało się wprawdzie na dotychczasowym poziomie, jednak wzrósł (o 5 punktów procentowych) odsetek osób deklarujących do niego nieufność.

Znaczny spadek zaufania (o 8 punktów) notujemy także w przypadku Wiesława Walendziaka, byłego prezesa Zarządu Telewizji Polskiej SA, który miesiąc temu uzyskał wysoką, piątą pozycję w naszym rankingu. Wydaje się, że miała ona związek z jego głośnym odejściem ze stanowiska. Obecnie, gdy emocje z tym związane opadły, jest on osobą nieco mniej popularną. Więcej badanych niż przed miesiącem określa swój stosunek do niego jako obojętny, więcej również deklaruje nieznaną osobę.

Podobny charakter, świadczący raczej o spadku popularności w wyniku rzadszego pojawiania się mediach, ma pogorszenie się notowań Adama Strzembosza. W porównaniu z kwietniem zaufanie do prezesa Sądu Najwyższego zmniejszyło się o 6 punktów procentowych. Nieco mniejszym zaufaniem niż przed miesiącem cieszą się także Lech Wałęsa (spadek o 4 punkty procentowe) oraz Hanna Gronkiewicz-Waltz (również o 4 punkty), której notowania po kwietniowym wzroście powróciły do poziomu ze stycznia i lutego br.

W związku z podejmowaniem przez polityków opozycyjnych prób utworzenia bloku ugrupowań centroprawicowych warto odnotować, że nie zmieniają się oceny liderów najważniejszych partii, mających ambicje odegrania kluczowej roli w wyznaczeniu strategii opozycji w przyszłorocznych wyborach parlamentarnych. Od kilku miesięcy na tym samym poziomie utrzymuje się zaufanie do Mariana Krzaklewskiego. Co ciekawe, mimo wzrostu poparcia dla ROP nie zyskuje większej popularności lider tego ugrupowania Jan Olszewski. Zaufaniem darzy go obecnie tyle samo badanych, ile w kwietniu.

Tabela 3. Zmiany nieufności do polityków w ciągu ostatnich miesięcy w procentach

Politycy	II '96	IV '96	V '96
Józef Oleksy	31	44	41
Lech Wałęsa	40	39	40
Grzegorz Kołodko	17	33	34
Leszek Balcerowicz	25	32	33
Marian Krzaklewski	28	28	30
Leszek Miller	27	31	29
Andrzej Milczanowski	30	23	28
Hanna Gronkiewicz-Waltz	29	24	27
Jan Olszewski	23	25	24
Waldemar Pawlak	23	24	23
Jerzy J. Wiatr	--	21	23
Wiesław Kaczmarek	20	21	21
Aleksander Kwaśniewski	19	18	21
Ryszard Bugaj	18	18	20
Zbigniew Siemiątkowski	--	18	20
Włodzimierz Cimoszewicz	19	17	19
Ewa Szychalska	13	16	18
Maciej Jankowski	-	-	14
Władysław Bartoszewski	12	12	13
Wiesław Walendziak	--	13	12
Aleksander Małachowski	11	10	12
Roman Jagieliński	9	8	11
Jacek Kuroń	8	9	10
Adam Struzik	6	8	10
Adam Strzembosz	9	8	8
Dariusz Rosati	--	9	7
Mirosław Pietrewicz	--	6	6
Józef Zych	4	4	4

Największą nieufność badani wyrażają w stosunku do Józefa Oleksego oraz Lecha Wałęsy. Kolejne miejsca zajmują Grzegorz Kołodko i Leszek Balcerowicz.

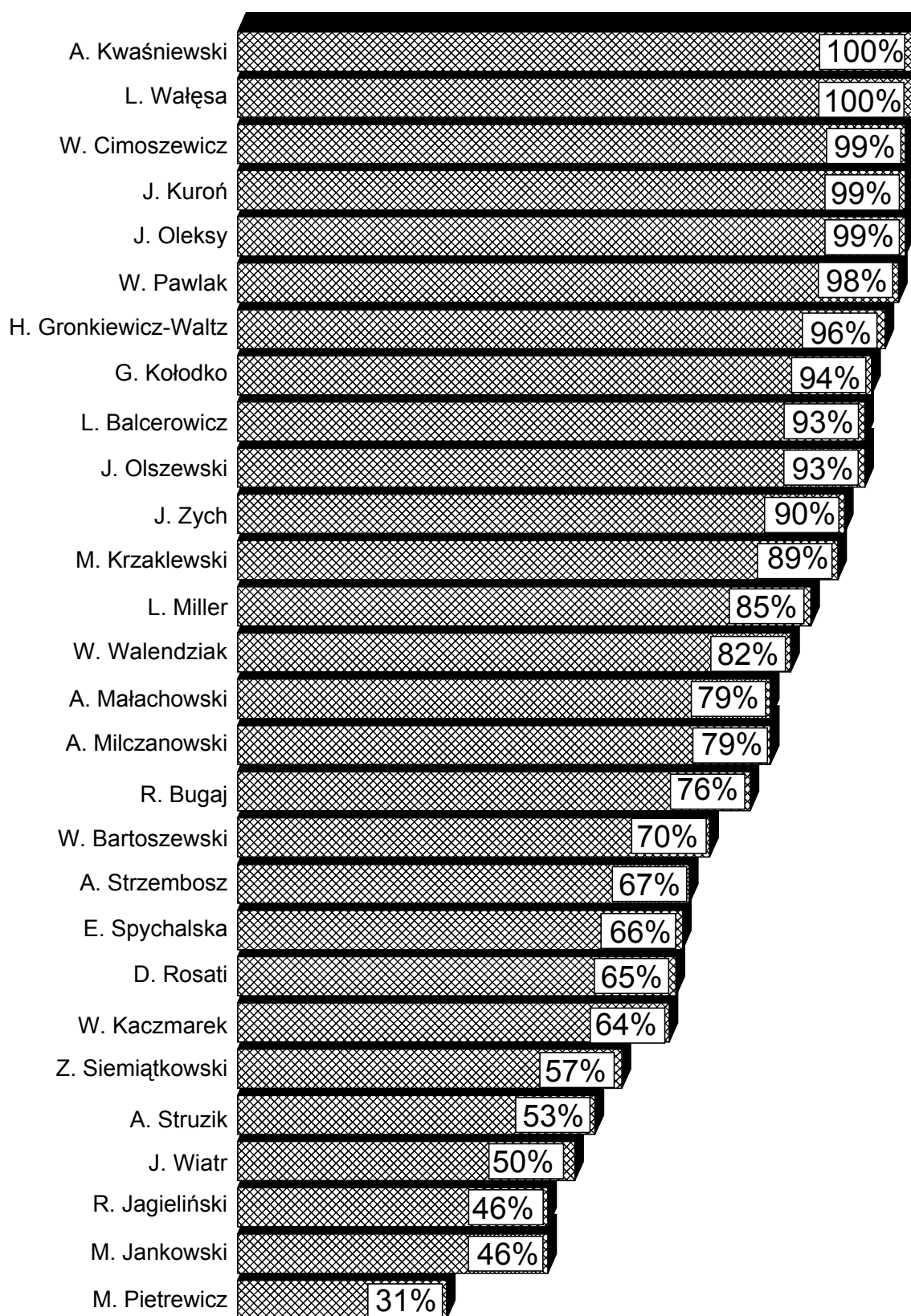
POLITYCY ZNANI I NIEZNANI

Ostatni miesiąc nie przyniósł także wielkich zmian, jeśli chodzi o znajomość polityków. Wyjątkami są tu jedynie Włodzimierz Cimoszewicz oraz Andrzej Milczanowski, których w porównaniu z kwietniem zna większy (po 7 punktów procentowych) odsetek badanych. Wzrost znajomości byłego szefa MSW, jak się wydaje, należy wiązać z tzw. sprawą Oleksego.

Do powszechnie znanych osobistości życia publicznego zaliczają się osoby sprawujące w przeszłości lub obecnie najwyższe urzędy państwowe. Pod tym względem niewątpliwą przewagę nad innymi mają prezydenci Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski, premierzy Włodzimierz Cimoszewicz, Józef Oleksy, Waldemar Pawlak oraz Jan Olszewski. W ścisłej czołówce powszechnie znanych polityków znajdują się też niezmiennie Jacek Kuroń, Hanna Gronkiewicz-Waltz, Grzegorz Kołodko oraz Leszek Balcerowicz.

W dalszym ciągu stosunkowo mało znana opinii publicznej pozostaje większość uwzględnionych w naszym rankingu koalicyjnych ministrów. Do najmniej znanych spośród nich należą wicepremier Mirosław Pietrewicz oraz ministrowie Roman Jagieliński i Jerzy Wiatr. Prawie połowa badanych nie zna także marszałka Senatu Adama Struzika, a ponad połowa - przewodniczącego mazowieckiej „Solidarności” Macieja Jankowskiego.

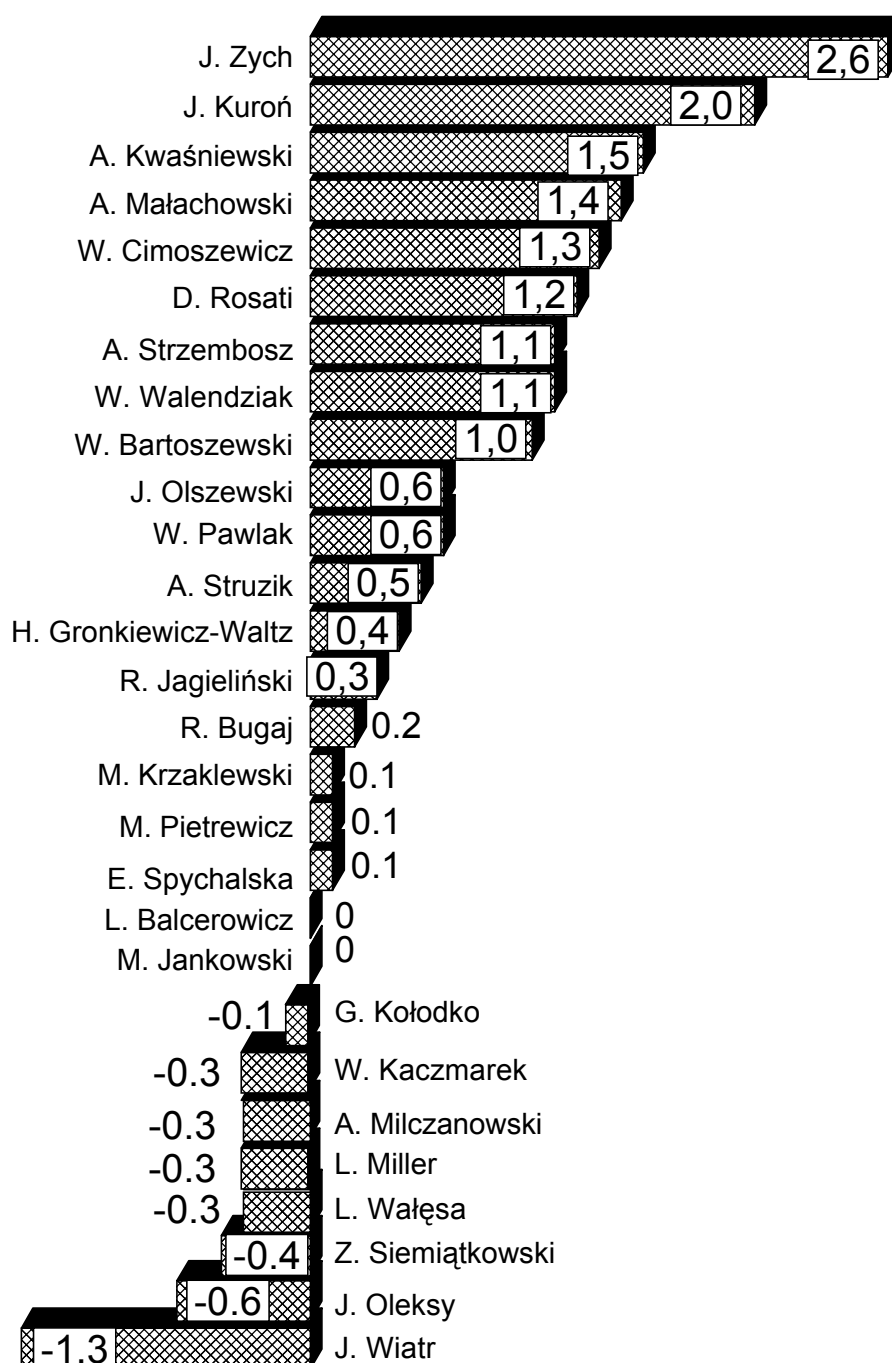
Rys. 1. Znajomość polityków w maju '96

ŚREDNIE OCEN

Popularność polityków można również mierzyć za pomocą średnich ocen wyrażanych na skali nieufności i zaufania. Zaletą tego wskaźnika jest to, że oddaje on siłę nastawień wobec polityków, uwzględnia bowiem rozproszenie wyników na ciągłej skali - od głębokiej nieufności do pełnego zaufania. Pozwala on także wyeliminować wpływ różnic wynikających ze stopnia znajomości jednych polityków i nieznanymi innych.

Rys. 2. Średnie ocen

W maju - podobnie jak w ubiegłych miesiącach - najwyższą średnią ocen uzyskał Józef Zych, wyprzedzając pierwszego w rankingu zaufania Jacka Kuronia. Wynik taki marszałek Sejmu zawdzięcza temu, jak można sądzić, iż postrzegany jest jako osoba niekontrowersyjna - zyskuje bardziej jednoznacznie pozytywne oceny niż Kuroń - minimalny odsetek badanych deklaruje brak zaufania do niego, w mniejszym też stopniu niż Jacek Kuroń spotyka się z obojętnym stosunkiem ankietowanych. Warto przy tym zwrócić uwagę, że dystans dzielący obu tych polityków w rankingu średnich nieco się zwiększył na korzyść Józefa Zycha.

Mimo niewielkiego spadku zaufania i minimalnego wzrostu nieufności wysokie pozycje zachowali prezydent Aleksander Kwaśniewski i premier Włodzimierz Cimoszewicz. Według wielkości średnich do grona najlepiej ocenianych polityków zaliczyć można - sytuujących się też na dalszych pozycjach w rankingu zaufania - Aleksandra Małachowskiego, Dariusza Rosatiego, Adama Strzembosza oraz Wiesława Walendziaka. Mniejsza znajomość tych osób sprawia, że w obu rankingach zajmują inne pozycje. Wśród badanych znających tych polityków i potrafiących ich ocenić, mają oni dobre notowania.

Podobnie jak przed miesiącem, najgorszą ocenę uzyskał Jerzy Wiatr. Pod tym względem wyprzedza on Józefa Oleksego i Lecha Wałęsę, w stosunku do których badani najczęściej wyrażają nieufność. O ile jednak były prezydent i były premier zasługują na miano postaci raczej kontrowersyjnych - podobnie często wzbudzają zaufanie, jak i nieufność - o tyle wizerunek ministra oświaty jest dość jednoznacznie negatywny.

Ostatni miesiąc nie przyniósł wielkich zmian w społecznym odbiorze najważniejszych osobistości życia politycznego. Większość polityków zachowała swoje pozycje w rankingu zaufania. Mniej żywo niż przed miesiącem opinia publiczna reagowała też na wydarzenia związane z tzw. sprawą Oleksego, jednak jej echa całkowicie jeszcze nie przebrzmiały. O ile jednak początek kwietnia był niekorzystny dla byłego premiera, o tyle obecnie nieco zwiększył się odsetek osób ufających mu i ustabilizował na niskim poziomie. Natomiast wzrosła nieco nieufność do zaangażowanego również w tę sprawę Andrzeja Milczanowskiego.